

GOSPODARSTWO EKOLOGICZNE W POLSCE, JAKO CZYNNIK INNOWACYJNY NA WSI

Agata Kielesińska

Politechnika Częstochowska, Polska

Rolnictwo ekologiczne

Rolnictwo ekologiczne – określane także jako biologiczne, organiczne lub biodynamiczne - to system gospodarowania, w którym stosuje się naturalne metody produkcji, nie naruszające równowagi przyrodniczej. Produkcja żywności jest uwarunkowana przestrzeganiem zrównoważonej pod względem ekologicznym produkcji roślinnej i zwierzęcej, w oparciu o środki pochodzenia biologicznego i mineralnego - uwzględniającej zdrowie człowieka oraz ochronę środowiska naturalnego. Zasadą jest odrzucenie w procesie produkcji żywności środków chemii rolnej, weterynaryjnej i spożywczej, a także odmian uzyskanych na drodze inżynierii genetycznej.

Według IFOAM – Międzynarodowej Federacji Rolnictwa Ekologicznego, system gospodarowania ekologicznego uwzględnia lokalne warunki ekologiczne, społeczne i ekonomiczne, a wskaźnikami poprawności gospodarowania są:

- żyzność gleby – określająca zdolność produkcyjną gospodarstwa
- zamknięcie obiegu materii – zrównoważenie produkcji roślinnej i zwierzęcej (samowystarczalność nawozowo-paszowa)
- różnorodność biologiczna (gatunkowa) – sprzyjająca przywracaniu równowagi w środowisku produkcji rolnej

Gospodarstwa ekologiczne w Polsce i w Europie

Zbliżający się termin przystąpienia Polski do Unii Europejskiej jest powodem istotnych zmian w polskim rolnictwie, charakteryzującym się m.in.: powstawaniem dużych rentownych gospodarstw oraz restrukturyzacją produkcji – co powoduje nieuniknione odejście z pracy w rolnictwie znacznej liczby mieszkańców wsi.

Jednym z czynników umożliwiających zachowanie poziomu zatrudnienia na obszarach wiejskich jest tworzenie *gospodarstw ekologicznych* - wymagających znacznie większej pracochłonności - a także stwarzających warunki dla rozwoju na wsi małych przedsiębiorstw, zajmujących się obsługą tych gospodarstw, tj. skupem i przygotowaniem do handlu ekologicznych produktów rolnych (sortowanie, pakowanie itp.), ich przetwórstwem oraz sprzedażą.

Należy nadmienić, że do 2005 roku z unijnego budżetu rolnego 10 % nakładów będzie przeznaczony na rozwój rolnictwa ekologicznego, z którego mogą również skorzystać polskie gospodarstwa ekologiczne.

Atestację gospodarstw, przetwórci i sklepów ekologicznych w Polsce wykonuje m.in. Polskie Towarzystwo Rolnictwa Ekologicznego „EKOLAND”, które posiada uprawnienia kontroli i certyfikacji zgodności spełnianie wymagań ekologicznych wg norm U.E.

¹ Adamicki E., Kaniszewski S. „Warzywnictwo ekologiczne .....", Przemysł Spożywczy nr 1/2001, s. 10

Aktualnie w sezonie 2000/2001 w Polsce funkcjonowało 555 gospodarstw ekologicznych, o powierzchni 11 tys ha i stanowiło to zaledwie 0,9 % ogólnej powierzchni upraw rolnych.

W Europie wskaźnik ten wynosi średnio 2,2 % , w tym np. Austria 8,4 % , Dania 5,5 % , Niemcy 2,4 % , Portugalia 1,2 % , Irlandia 0,7 % . – a w krajach ubiegających się o wejście do Unii: Czechy 2,6 % , Słowenia 4,0 % .

Porównując rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce i w Europie, możemy stwierdzić, iż istnieją duże szanse wzrostu tej formy gospodarowania na polskiej wsi. Należy zaznaczyć, że wraz z rozwojem rolnictwa ekologicznego równocześnie samorzutnie następuje systematyczna „ekologizacja” w zakresie: wykorzystywania naturalnych źródeł energii (elektrownie wiatrowe, wodne, biomasa), alternatywnej produkcji rolnej (rośliny lecznicze i przyprawowe, plantacje jagodowe, warzywa, pasieki – miód, hodowla kóz – mleko kozie), dodatkowych źródeł dochodów rolniczych (agroturystyka, rzemiosło ludowe, promowanie lokalnych zabytków kulturowych), które w sposób bezpośredni wpływają na ożywienie lokalnej przedsiębiorczości mieszkańców wsi oraz przyczyniają się do rozwoju gospodarczego poszczególnych regionów.

Rozwijając ekologizację Polska ma szanse stać się wzorem prawdziwie nowoczesnego myślenia i gospodarowania - wzorem ekorozwoju.¹

Rolnictwo ekologiczne w Polsce jest wspierane przez państwo w formie dotacji przedmiotowych dla gospodarstw podejmujących produkcję i produkujących metodami ekologicznymi w wysokości ca 100 – 180 dol.US / 1ha upraw ekologicznych² , w zależności od rodzaju uprawy (np. uprawy sadownicze ok. 160 dol US/ ha).

Innym źródłem finansowania rolnictwa ekologicznego jest Program pomocowy Unii Europejskiej „SAPARD” . który przewiduje silne wsparcie finansowe (dotacje) na rozwój gospodarstw ekologicznych Polsce – nawet do 10 % użytków rolnych oraz odpowiednie fundusze na różnicowanie struktury zatrudnienia i infrastruktury obszarów wiejskich.

Produkowane w polskich gospodarstwach ekologicznych produkty mają duże szanse na ich eksport do krajów UE, już np. ekologiczne warzywa są głównie produkowane na eksport do Holandii, Niemiec i Wielkiej Brytanii (w korzystnej cenie), a tylko część jest sprzedawana w niektórych sklepach większych miast.

Ograniczony wzrost popytu produktów ekologicznych w kraju jest w znacznej mierze spowodowany nieterminowymi dostawami, niewielkim asortymentem, wyższą ceną oraz przede wszystkim brakiem specjalistycznych sklepów lub działów w supermarketach.

W Europie tymczasem ok. 45 % produktów pochodzących z gospodarstw ekologicznych jest sprzedawanych w supermarketach (w Danii i Szwecji – nawet do 90 %)

¹ Gómy M., Ekorozwój i rolnictwo ekologiczne, <http://www.ekoglob.most.org.pl/ekoroz.htm>
2002.06.27

² Rozporządzenie MRiRW z dn.19.04.2000r , zał. Nr 17 (Dz.U. Nr 35, poz.401, z dn. 28.04.2000r

Marketing produktów ekologicznych

Zainteresowanie konsumentów produktami ekologicznymi wymaga stosowania specjalnych form sprzedaży i prowadzenia aktywnego marketingu, stworzenie klientowi możliwości wyboru pomiędzy produktami z produkcji konwencjonalnej a produktami ekologicznymi – które na ogół posiadają wyższą wartość odżywczą i zdrowotną; zawierają więcej witamin, suchej masy, są smaczne i aromatyczne oraz odznaczają się lepszą zdolnością do dłuższego przechowywania.

Niezbędnym jest także informowanie konsumentów o walorach żywności ekologicznej, sposobie ich przyrządzania i spożywania, stosowania właściwych estetycznych i funkcjonalnych opakowań oraz wyraźne oznaczenie produktów ekologicznych odpowiednim logo i podawanie marki producenta.

Podstawą do tworzenia strategii marketingowej dla wprowadzania na rynek nowych produktów jest tzw. analiza SWOT – czyli określenie słabych i silnych stron producenta oraz szans i zagrożeń wynikających z trendów i aktualnej sytuacji w otoczeniu rynkowym.

Istotnym jest właściwy dobór głównych i docelowych grup odbiorców produktów, czyli określenie segmentów rynku oraz wybór zasady konkurencji¹:

- niskimi cenami (niskie koszty i ceny)
- zróżnicowania (podejmowanie tych dziedzin produkcji, gdzie jest największa szansa wyprzedzenia konkurencji, np. w prowadzenie nowego gatunku produktu lub w zakresie jakości)
- koncentracji (ogniskowanie działań na wybranych segmentach rynku)

Program działań marketingowych powinien uwzględniać m.in. takie elementy produktów ekologicznych jak:

- jakość i walory zdrowotne, zasady przyrządzania i spożywania
  - marka producenta, oznakowanie (logo) produktu ekologicznego oraz opakowanie dostosowane do właściwego segmentu rynku – klienta
  - rodzaj lub odmiana produktu, która spełnia określone przyzwyczajenia konsumenta odnośnie smaku lub innych preferowanych cechach oraz określić: politykę cenową, politykę promocji produktu ekologicznego i zasady dystrybucji (hurtownie, sieć supermarketów lub grupy producenckie zajmujące się kompletowaniem partii handlowych, przechowywaniem, konfekcjonowaniem itp.)
- która w znacząco wpływa na szybkość efektywność dotarcia do pożądanym grup konsumentów.

Walory rolnictwa ekologicznego

Dla zrozumienia istoty walorów rolnictwa ekologicznego należy podkreślić różnice w stosunku do tradycyjnego rolnictwa konwencjonalnego, co zestawiono w Tabeli 1.

¹ Urban S. Marketing produktów spożywczych, Akademia Ekonomiczna, Wrocław 1996 r

Tabela 1. – Porównanie rolnictwa konwencjonalnego konwencjonalnego ekologicznego

Rolnictwo konwencjonalne	Rolnictwo ekologiczne
1. Wykorzystanie energii kopalin	1. W części wykorzystanie źródeł energii odnawialnej
2. Sterowanie określonymi uprawami	2. Sterowanie całym gospodarstwem
3. Eksploatacja aż do degradacji	3. Programowa ochrona gleby - ekosystemu
4. Produkcja przeciętnej jakości biologicznej	4. Produkcja wysokiej jakości biologicznej
5. Przeciętna jakość przechowalnicza	5. Dobra jakość przechowalnicza
6. Maksymalizacja plonów	6. Plony optymalne
7. Intensywność gospodarowania, bez koordynacji warunków produkcji ze środowiskiem	7. Obszar gospodarowania i agrotechnika optymalizowana w stosunku do środowiska
8. Specjalizacja oparta na kalkulacji ekonomicznej	8. Specjalizacja wg zasad produkcji ekologicznej
9. Znaczna chemizacja (nawozy, biocydy, syntetyczne regulatory wzrostu)	9. Ograniczenie lub zaniechanie chemizacji
10. Mechanizacja, dla ułatwienia pracy	10. Mechanizacja dostosowana do potrzeb ekosystemu
11. Stosunkowo znaczne skażenie środowiska	11. Szczególna ochrona gleby, wodu i środowiska
12. Jakość produkcji przypadkowa	12. Produkty najwyższej jakości

Oprac. własne wg Ekoland (WWW.ekoglob.most.org.pl)

Bliska akcesja Polski do struktur UE jest przyczynkiem do wielu analiz i porównań dla poszczególnych sektorów polskiego rolnictwa, w tym również problematyki rolnictwa ekologicznego – uświadamiając zalety jakie niesie ze sobą tworzenie nowych form gospodarowania ekologicznego, do których należy zaliczyć m.in.:

- aktywizację przedsiębiorczości ludności wiejskiej
- dodatkowe źródła dochodu dla gospodarstw rolniczych
- rozwój rzemiosła i twórczości ludowej
- postęp w produkcji rolnej, ogrodniczej i hodowli
- tworzenie dodatkowych miejsc pracy na obszarach wiejskich
- zróżnicowanie gospodarki w wsi
- poprawę wykorzystania powierzchni użytkowej gospodarstwa
- wspieranie lokalnej produkcji poza rolniczej, usług i

przetwórstwa

- rozbudowa i inwestowanie w infrastrukturę obszarów wiejskich

Wszystkie wyżej przedstawione aspekty polskiego rolnictwa ekologicznego wpływają na rozwój i modernizację obszarów wiejskich oraz strukturę zatrudnienia na polskiej wsi.

Bibliografia

1. Adamiecki F., Kaniszewski S. „Warzywnictwo ekologiczne..” Przemysł Spożywczy, 1/2001
2. Chołkowski J. Marketing w produkcji ”, Przemysł Spożywczy, 1/2001
3. Giera J. Ekologiczne rolnictwo, Aktualności rolnicze, nr 5:23, 2000
4. Gómy M. Ekorozwój i rolnictwo ekologiczne, WWW.ekoqlob.most.org.pl, 2002
5. Urban S. Marketing produktów spożywczych, Wyd. AE –Wrocław, 1996

ASYMETRIA INFORMACYJNA W PRYPADKU TRANSAKCIJKWIZYCJI PRZEDSIĘBIORSTWA INWESTORA ZAGRANICZNEGO.

Ewa Knap,

Politechnika Częstachowska, Polska

1. Wstęp.

W referacie analizie poddana zostanie asymetria informacyjna, jaka występuje w przypadku zawierania transakcji przejęcia przedsiębiorstwa polskiego przez inwestora zagranicznego. Istnieje wiele powodów dla których warto podjąć ten temat.

Jednym z nich jest fakt, iż ze zjawiskiem przejęć przedsiębiorstw mamy w warunkach polskich do czynienia od niedawna, co wpływa na to, że występują luki w jego opisie. Zjawisko to zaczęło występować w warunkach polskich wraz z transformacją systemową, tj. stworzeniem rynku kapitałowego oraz transformacją stosunków własnościowych na drodze prywatyzacji. Polskie przedsiębiorstwa dopiero od około 10 lat stały się atrakcyjnym celem przejęcia dla inwestorów zagranicznych.

Kolejnym argumentem przemawiającym za podjęciem tematu jest stwierdzenie, że fuzje i przejęcia wiążą się z najbardziej złożonymi decyzjami inwestycyjnymi i finansowymi, jakie muszą podjąć akcjonariusze (udziałowcy) oraz kadra zarządcza przedsiębiorstwa-nabywcy i przedsiębiorstwa-kandydata do przejęcia a także, to że wymagają one szczegółowych informacji o przejmowanym przedsiębiorstwie, aby podjęta decyzja o zawarciu transakcji była możliwie racjonalna. Działania związane z przeprowadzeniem transakcji fuzji, czy przejęcia obejmują praktycznie wszystkie dziedziny biznesu, zarządzanie i analizy strategiczne, różne gałęzie prawa, bankowość, finanse i rachunkowość przedsiębiorstwa, organizację i zarządzanie kadrami, inwestycje i rynki kapitałowe, a także problemy zarządzania wartością przedsiębiorstwa w powiązaniu z teorią i praktyką restrukturyzacji.¹

Przejęcie przedsiębiorstwa jest transakcją, która prowadzi do zmiany kontroli, a więc składu akcjonariuszy (udziałowców), a często do zmiany zarządu

---

¹ Fuzje i przejęcia przedsiębiorstw, red. W. Frąckowiak, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2001, 18-21.